

Høringssvar til familie og kulturkomiteen

Landsforeningen for barnevernsbarn

Landsforeningen for barnevernsbarn (LFB) er en medlems- og interesseorganisasjon for nåværende og tidligere barnevernsbarn. LFB er den eneste demokratiske brukerorganisasjonen for barnevernsbarn i Norge. Vi jobber for å bedre barn og unges rettigheter i møte med barnevernet, samt for å endre stereotype holdninger til barnevernet og barnevernsbarn. Hos oss kan alle som har eller har hatt tiltak i barnevernet bli medlem – helt gratis.

Vi i LFB møter først og fremst forslaget til ny barnevernlov med jubel. Det er svært viktig for oss at loven som har spilt en sterk rolle i våre liv, nå gjøres lettere tilgjengelig for barna, og det var på høy tid med en gjennomgang. Det gleder oss at forslaget innebærer en gjennomgående styrking av barns rett til medvirkning, noe som har vært en fanesak for oss i de tjue årene LFB har vært organisert.

Slik vi leser forslaget skal det nå legges en skjønnsmessig vurdering til grunn for om det enkelte barn har rett til hjelp etter barnevernloven. Barna skal altså få rett til det barneverntjenesten tidligere pliktet å yte. Selv om dette er mer en språkteknisk endring utgjør det likevel en forskjell for oss det gjelder. Siden loven nå tar utgangspunkt i oss, er det lettere for oss å se hvilke rettigheter vi har, enn det tidligere har vært. Det er dessuten et viktig signal om at det er vi, barna, ikke foreldrene våre som er hovedpersoner i saken. Vi håper derfor dette vil føre til en endring i forståelsen av barnevernsbarn som objekter som trenger hjelp, til aktive subjekter med egne rettigheter. At barna får økte rettigheter skjerper imidlertid deres behov for tilstrekkelig støtte til å kunne kreve sine rettigheter møtt. Landsforeningen for barnevernsbarn har lenge meldt om behov for en lavterskel klageordning, og det blir ikke mindre presserende nå.

Som barnevernsbarn er vi svært opptatt av å styrke barnas prosessuelle rettigheter. Mange av våre medlemmer har opplevd å ha svært ulike ønsker og behov enn våre foreldre, og vi er derfor glad for at det nå tas initiativ til å endre partsrettighetene. Mange av oss i LFB og andre som representerer barnevernsbarna sin stemme i dag har i svært stor grad erfaringer fra å bo utenfor hjemmet. Vi etterstreber likevel å ta hensyn til at de aller fleste barnevernsbarn bor hjemme, og kanskje ikke har like stor differanse mellom sine og foreldrenes ønsker og behov. En innføring av partsrettigheter fra 12 år vil innebære at svært mange barn, som bor hjemme og derfor ikke har krav på hverken advokat eller trygghetsperson, vil få fulle partsrettigheter med alt det innebærer. Å være 12 år og ha partsrettigheter uten bistand vil kreve spesiell modenhet for å kunne ivareta sine interesser. Landsforeningen for barnevernsbarn lurer derfor på om det kunne vært bedre løst ved at partsrettigheter utløses av bestemte tiltak i stedet for alder alene.

Det offentlige er i dag forvaltere av tjenester som skal hjelpe barn og unge, likevel er det slik at kommune og stat ikke alltid har de tjenestene og tilbudene de trenger, og velger derfor å benytte seg av tjenester fra private aktører. Så lenge tjenesten er basert på den enkeltes behov er dette i mange tilfeller helt nødvendig når de offentlige ikke kan tilby det samme. Samtidig bør det ikke være lønnsomhet og effektivitet som er avgjørende for valg av tilbud. Mange private aktører tilbyr tjenester av høy kvalitet, men LFB opplever det som bekymringsverdig at noen kan ta ut store utbytter som ikke brukes til tjenesteutvikling hos gjeldende aktør. LFB anser derfor forslaget om at private aktører skal sidestilles, enten de er ideelle eller kommersielle, som svært bekymringsverdig da vi mener det bør være ulovlig å ta ut profitt på barneverntjenester. Vi synes det er uforståelig at en stat som skal tenke samfunnsøkonomisk og fremtidsrettet kan velge å bruke penger som forsvinner ut av forvaltningssystemet, og i tillegg blir delaktig i å skape større økonomiske forskjeller i og utenfor landet.

Å lovfeste en rett til kjærlighet synes vi er utfordrende da kjærlighet bygger på relasjoner over tid. Det er vår mening at fokus heller bør ligge på at de som jobber med barn og unge har relasjonskompetanse og ikke minst er personlig egnet til den jobben de skal utføre i tråd med det utfordringer barnet har. LFB mener det er riktiger å snakke om en rett til omsorg i stedet. Mens

kjærlighet er et abstrakt begrep, er omsorg noe mer håndfast og mulig å vurdere. Omsorg krever varme, engasjement og voksne som strekker seg, altså inneholder det mye av det vi antar utvalget mener når de foreslår å ta inn begrepet kjærlighet, uten at det blir så abstrakt at det risikerer å bli en floskel.

Videre stiller LFB spørsmålstegn ved ordlyden i § 2 i kapittel 5: (...) og *helst i egen familie*. Det er tydelig at utvalget leier seg på gjeldene rett da dette er ordlyden i grunnloven, og vi er enige i at det skal være normen. Men siden barnevernsloven først er gjeldene i spesielle situasjoner, stiller vi spørsmålstegn ved om formuleringen er riktig i denne sammenheng. Det er underforstått at det er ønskelig at barn i Norge skal vokse opp i egen familie. Siden barnevernsloven trer i kraft først når det er spørsmål ved om barnet får alt det trenger gjennom å bo i egen familie er det vår mening at ordet *helst* bør byttes ut med *hvis mulig*. Den nye lovteksten bør etter vår mening lyde: *Barn har rett til forsvarlig omsorg og beskyttelse. Barn bør vokse opp med trygghet, omsorg og forståelse, og hvis mulig i egen familie og nettverk.*

Utvalget har nok hatt de beste hensikter med å fremme forslag om å slå sammen tillitsperson, talsperson og tilsynsfører til en og samme rolle: en trygghetsperson. For det første viser det seg helt åpenbart at å samle disse under ett vil kreve lønnede stillinger til mennesker med kompleks kompetanse. Dette er ikke arbeidsoppgaver man kan gi til hvem som helst. Landsforeningen for barnevernsbarn vil også stille spørsmål ved om det er praktisk gjennomførbart å tillegge disse oppgavene til én og samme person. For oss barnevernsbarn høres det veldig ugreit ut å skulle snakke fritt og åpent til noen som så skal vurdere det vi har sagt. LFB trekker ingen konklusjoner, men vi tenker at det kan oppstå rollekonflikter ved å samle alle tre rollene i én, og vil presisere at vi tenker dette krever omfattende kompetanse og skikkelig godtgjøring. Vi er skeptiske til forslaget slik det foreligger nå, men vil gjerne bidra med vår erfaringskompetanse i videre utredning av hvordan dette kan løses.

Mens resten av loven omformuleres til barnets rett, fortsetter ettervern å være en kanbestemmelse for de unge som samtykker. LFB har i alle år påpekt viktigheten av et godt ettervern, og frykter at utvalget med dette mener at ettervern ikke lenger bør være barneverntjenestens ansvar. For de av oss som har vokst opp utenfor rammene av en vanlig familie er ettervern springbrettet til et godt og selvstendig liv, og helt avgjørende for å lykkes. At utvalget velger å utelate ettervern fra rettighetsfestingen har en svært uheldig signaleffekt, særlig i kombinasjon med at utvalget flytter paragrafen om ettervern ut av kapitlet om hjelpetiltak. Vi stiller spørsmål ved om dette kan føre til at ettervern får en enda svakere stilling enn det har i dagens lov. Landsforeningen for barnevernsbarns mening er at ettervern skulle vært nevnt som en del av § 12 om hjelpetiltak. Ettervern bør være noe de unge, til og med 25 år har rett til, og det bør også være mulighet for å ombestemme seg.

Vi vil til slutt innstendig be om at økonomiske hensyn ikke er mest tungtveiende for endringene som nå skal gjøres i barnevernloven. Både dere og vi vet at en god barndom varer livet ut, og ressurskrevende arbeid i barneverntjenesten kan således antas innspart over tid i andre sektorer.

Med vennlig hilsen

Landsforeningen for barnevernsbarn
Vilde Adolfsen
Leder

Landsforeningen for barnevernsbarn
Camilla Kristoffersen
Politisk nestleder